

เทศน์พระ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ทำไมต้องฟังธรรม ถ้าเราไม่ฟังธรรมมันก็ฟังกิเลส เพราะใจเรามันเป็นกิเลสอยู่แล้ว ทั้งๆ ที่บวชเป็นพระนี่แหละ การบวชเป็นพระก็เป็นพระโดยสมมุตินะ เราบวชเป็นพระ เพราะเราเห็นทางออกใจ ถ้าเราไม่เห็นทางออกเราจะจมปลักอยู่กับอารมณ์ปัจจุบัน อารมณ์ในวิญญูะ อารมณ์ทางโลก เราจะจมอยู่อย่างนั้นเห็นไหม

สิ่งต่างๆ มันหมักหมม ถ้ามีการถ่ายเทเราต้องลงอุโบสถ แล้วต้องมาร่วมมาเข้าหมู่คณะ พอมาเข้าหมู่คณะเพื่อมาตรวจสอบตัวเอง การอยู่ของเรามันเหมือนจมปลักอยู่ในอารมณ์ ยิ่งถ้าเราอยู่กันเองเห็นไหม แล้วเราลงอุโบสถ ไซ้ ! เราเคยอยู่คนเดียว ที่ไหนเขาลงอุโบสถเราก็ไม่ไป

บุคคลอุโบสถ คณะอุโบสถ สังฆะอุโบสถ ทำไมเราจะลงไม่ได้ อยู่ที่ไหนเราก็ลงอุโบสถได้ ไม่จำเป็นจะต้องไปลงอุโบสถโดยลากันไปลากันมา แต่ขณะที่อยู่คนเดียวนะลงอุโบสถได้ แต่เราอยู่คนเดียวได้จริงหรือเปล่า ? เราอยู่คนเดียวเองไม่ได้เพราะอะไร ? เพราะเราอยู่กับอารมณ์ความรู้สึกของเรา

เราไม่ได้อยู่คนเดียวนะ เราอยู่กับความทุกข์ เราอยู่กับสัญญาอารมณ์นะ มันเหยียบย่ำในหัวใจของเรา แต่เราสำคัญตนว่าเราอยู่คนเดียวได้ต่างหากละ แต่ถ้าเขาอยู่คนเดียวได้เขาเป็นเอกเทศอยู่ในหัวใจของเขา เพราะเขาเป็นปัจเจกบุคคลชน เขาอยู่ของเขาได้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาะ เวลาเทศน์ธรรมจักรเห็นไหม ปัญจวัคคีย์เป็นพระอรหันต์ขึ้นมาทั้งหมดเลย พระยสะเห็นไหม

“เรอกับเรารวมกันเป็น ๖๑ องค์ พ้นจากบ่วงที่เป็นทิพย์และบ่วงที่เป็นโลก เธอจงอย่าไปช้อนทางกัน”

อย่าไปช้อนทางกันนะ เพราะแม่แต่ไป ๒ องค์ มันก็เสียโอกาสแล้ว คนที่อยู่ด้วยตัวคนเดียวได้ คนที่อยู่ด้วยเอกเทศได้มันจะเป็นที่พึ่งอาศัยของสังคมของสัตว์โลก เราอยู่คนเดียวไม่ได้เพราะอะไร ? เพราะเราอยู่คนเดียวจิตใจเราก็คิดถึง เขาไม่ได้มาหาเราหรือจิตใจเรากว้านออกไป มันคิดจินตนาการไป แล้วมันต้องการจะบริหารจัดการ จะอยากให้คนรับรู้ จะจับบนหัวคน

โดยธรรมชาติของกิเลส โดยจิตวิทยาบอกแล้ว “อยากมีอำนาจ อยากใหญ่ อยากให้มีการยอมรับ”

กิเลสโดยธรรมชาติของมันนะ มันต้องการให้คนยอมรับว่าเรานะมีความสำคัญแล้วก็จะเหยียบเขาไปนะ มันเป็นธรรมชาติของมันอยู่แล้ว อยู่คนเดียวได้อย่างไร ที่นี้เราอยู่คนเดียวไม่ได้ เราอยู่ในหมู่คณะของเราเห็นไหม จะอยู่ในวัดในวา จะลงอุโบสถคนเดียวก็ได้ บุคคลอุโบสถ

ในพระไตรปิฎกพระพุทธเจ้าวางบัญญัติไว้แล้ว บุคคลอุโบสถ คณะอุโบสถ สังฆะอุโบสถ ในเมื่อมีปัญหาขึ้นมาสามัคคีอุโบสถ ในเมื่อถ้ามีความเห็นแตกต่างเห็นใหม่ นานาสังวาสเพื่อสมานสังวาสเป็นสามัคคีอุโบสถ

สามัคคีอุโบสถคือความเห็นแตกต่าง แล้วปลงอาบัติขออภัยต่อกัน ให้ลงสามัคคีอุโบสถเพื่อความสมานฉันท์ เพื่อความรุ่มเย็นของสังคม พูดถึงทำไมต้องลงอุโบสถทำไมจะต้องชวนขวย ขวนขวยมากก็เพื่อป้องกันความแตกแยก ป้องกันเวลาเรามีปัญหาขึ้นมา

เหมือนเรามีปัญหาขึ้นมา เราเป็นแผล ร่างกายเราพิการ ยิ่งไม่รักษาแผลมันยิ่งลึกเข้าไป พอแผลยิ่งลึกขึ้นไป มีอนัน ขานัน อวัยวะขึ้นนั้นต้องเสียหายไป แต่ถ้าเข้าสังคมเห็นใหม่ ตรงไหนเป็นแผล ตรงไหนมันเป็นโรคภัยไข้เจ็บ เราก็มารักษาเพราะว่าเข้าสังคม

สังคมนี้อะไร ? คือหมู่คณะ หมู่คณะก็เหมือนร่างกายของมนุษย์ พอเข้ามาแล้ว ถ้ามันมีความแตกต่างเห็นใหม่ ความแตกต่างมันจะฟ้องเลยล่ะ ความแตกต่างนั้นนะเข้า หมู่ไม่ได้ ถ้าเข้าหมู่ไม่ได้คืออวัยวะตัวนั้นแบบว่าเปลี่ยนอวัยวะไง แล้วร่างกายไม่ยอมรับ มันต่อต้าน ถ้ามันต่อต้านก็ต้องกินยาทดไว้

นี่ก็เหมือนกัน เราเข้ามาในหมู่คณะ มันจะต้องตรวจสอบกัน เราจะมาอยู่ด้วยกัน เราจะดูแลกัน เพื่อความสมานฉันท์ เพื่อสังคมของเรา เห็นใหม่ เราเข้ามาในหมู่คณะ เราไม่จมอยู่กับอารมณ์นั้น สังคมเขาเป็นอย่างนั้นนะ

วันนี้เป็นวันสาทรจีน เห็นใหม่ เขามีความร่วมเย็นเป็นสุขของเขาเพราะอะไร ? เพราะญาติโกโหติกา ผู้ที่อยู่ต่างที่กันเขาจะมาเคารพบูชากัน เขากตัญญูกตเวทีเป็น ประเพณีของคนจีนเขา เขาจะมาไหว้พ่อไหว้แม่ เหมือนสงกรานต์เรานะ คนที่อยู่ต่างถิ่น อยู่ที่ห่างไกลกันเขามาเจอหน้ากันเขาก็มีความสุขเป็นธรรมดา มีความสุขชั่วคราวก็ต้อง แยกจากกันเป็นธรรมดา นี่เรื่องของโลกเขา

แต่เรื่องของเราล่ะ เพราะเราเห็นภัยในวิญญูะสงสาร เราบวชแล้วเราบวชแต่ ร่างกายโดยสมมุติเห็นใหม่ เพราะธรรมวินัยนี้เป็นสมมุติบัญญัติ มันเป็นสมมุติอันหนึ่ง แต่สมมุติที่ตามความเป็นจริง แล้วตามความเป็นจริงเราต้องเชื่อถือเราต้องเชื่อมั่น แล้ว ตามความเป็นจริงอย่างนั้นถ้าเราจริงนี้

แต่เรามันปลอมเองไง เราอยากได้อะไรก็ไปหมด อยากเป็นคนดี อยากทุกอย่างดี เราเป็นคนดีหมดเลย แต่ตัวเองทำตัวเองแล้ว ทำตัวเองห่างไกลออกจากธรรมวินัย แล้วมัน จะเป็นคนดีไปได้อย่างไรล่ะ มันเป็นคนดีไปไม่ได้หรอก เราอยากดีแต่เราทำตัวเองให้ ห่างออกไป

แต่ถ้าเป็นคนดีเห็นใหม่ เราเชื่อสัตย์ เราเชื่อตรงกับธรรมวินัย ทำตัวของเราให้เป็น คนดี ดีเป็นความจริงขึ้นมา ถ้ามันเป็นความดีจริงขึ้นมามันจะเป็นความดีของเรา ถ้าดีของเราเห็นใหม่ ถ้าทุกคนดีหมด ร่างกาย อวัยวะต่างๆ เลือดดี ลมดี ทุกอย่างดี ร่างกายมันจะ เป็นอย่างไร มันก็สมบูรณ์นะสิ

นี่ก็เหมือนกัน เราเข้าสังคมาาก็เพื่อเหตุนี้แหละ เพราะอะไร เพราะเพื่อตรวจสอบ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงปาฏิโมกข์เห็นใหม่ คูชิ วันมาฆบูชา สงฆ์ ๑,๒๕๐ องค์เป็นพระอรหันต์ทั้งหมดเลย โอวาทปาติโมกข์เห็นใหม่ “เธอจงไม่ทำความชั่วทั้งหมด ทำแต่คุณงามความดี ทำดีทั้งหมด ความชั่วต่างๆ งดเว้นทั้งหมด แล้วทำจิตให้ผ่องแผ้ว”

แม้แต่พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดง โอวาทปาติโมกข์เห็นใหม่ เพื่ออะไร ? เพื่อความรื่นเริงอาหาญในธรรมนั้น จิตใจมันเป็นอย่างนั้นอยู่แล้วเห็นใหม่ ทุกคนเป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว พระอรหันต์นะจิตใจมันเป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว พอเป็นอย่างนั้นนะเวลาสามัคคีอุโบสถ ในวันมาฆบูชามีแต่เอหิภิกขุทั้งนั้นเลย พระพุทธเจ้าบวชให้ด้วย แล้วเป็นพระอรหันต์แล้วด้วยแล้วยังแสดงอุโบสถ

นี่ก็เหมือนกัน เรามาร่วมอุโบสถกันเห็นใหม่ อุโบสถเพื่อธรรมวินัย สิ่งที่เป็นธรรมวินัยเพื่อให้เรามั่นคง สิ่งที่มีมันจะมั่นคงขึ้นมาเพราะเรานะ บวชแล้วต้องศึกษา บวชแล้วเราต้องทำ ปริยัติ นี่เวลาเล่าเรียนนะสำนักเรียนนะมีอยู่แล้ว เล่าเรียนนะพอแล้ว

การศึกษาๆ ตัวเองไง ศึกษาคือทางจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ไม่ได้ศึกษามาถึงกัน ปากเปียกปากแฉะ ไร้สาระ หมากูมันเห่ากันทุกวันนะ อยู่ในกรงนะมันยังเห่าข้ามกรงกันเลย หมากูมันทะเลาะกันทุกวันนะ

แล้วเรามาศึกษา ศึกษากับใคร ทำไม่ไม่ศึกษากับตัวเอง ทำไม่ไม่เข้าทางจงกรม ทำไม่ไม่นั่งสมาธิภาวนาให้มันรู้ให้มันเห็นขึ้นมา จะมาเถียงกัน จะมาศึกษาเพื่อเอาความรู้จากข้างนอกมันจะมีความรู้อะไรขึ้นมา คอมพิวเตอร์ดีกว่ามึงอีก คอมพิวเตอร์มันจำได้ดีกว่ามึง เครื่องไหนกดแล้วมันก็ออกมาหมดนะ พระไตรปิฎกที่ไหนมันก็ออกมากดที่ไหนมันก็ออกมา มึงกดไปตัวเดียวนะ อยากรู้อะไรกดมันออกมาหมดเลย แล้วมันได้อะไรขึ้นมา

ปริยัติเป็นปริยัติ ปฏิบัติต้องเป็นปฏิบัติ ปฏิบัติต้องให้มันรู้จริงขึ้นมา อย่าเป็นหมาเห่าใบตองแห้ง ลมพัดก็เห่า เห็นลมพัดมาเห่าแล้ว กูรู้ๆ มันไม่มีความรู้อะไรขึ้นมา มันไม่รู้อะไรขึ้นมาเลยนะ

ชีวิตเรานี้มันสั้นนัก ยิ่งที่บวชมาเห็นใหม่ เรามาบวชเป็นพระ ออกพรรษาแล้วก็สึกแล้ว ใครจะสึกก็สึกไปมันเป็นกรรมของสัตว์ มันเป็นวาระ นี่มันเป็นเรื่องธรรมดาเห็นใหม่ แต่เอามาเปรียบเทียบเป็นธรรมให้ฟัง

ดูซิ เห็นใหม่ เวลาบวชขึ้นมาเนะเราก็ตายจากคฤหัสถ์มาเป็นพระ ตายแล้วนะ ในเพศใด ในเพศของคฤหัสถ์ การที่เป็นสมณสารถุเราเป็นพระเป็นเพศของภิกษุนะ สมณสารถุเป็นเพศของภิกษุ เวลาเรสึกไปมันก็ตายจากภิกษุออกไปเป็นคฤหัสถ์อย่างเดิม การเกิดและการตายในสมมุติ การเกิดการตายในธรรมวินัย ในธรรมวินัยนะ คือบวชพระนี่โดยสมมุติ จริงตามสมมุติ

แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันจะเกิดในธรรมอีกนะ ถ้าเป็นในธรรมมันเป็นพระที่หัวใจนะ มันเป็นพระโสคาบัน พระสัทธาคามิ พระอนาคามิ อันนั้นมันจะเกิดในธรรม มันลึกลับซับซ้อนกว่านี้เยอะนัก แล้วมันทำขึ้นมาเนะ อุปัชฌาย์ที่ไหนทำให้ เวลาเราไปบวชขึ้นมาเพราะอุปัชฌาย์บวชให้ใช่ไหม เรามีความพร้อมถูกต้องตามกฎหมาย อุปัชฌาย์บวชให้ทั้งนั้นแหละ

พอบวชให้ขึ้นมาเห็นใหม่ เราตายจากคฤหัสถ์ ตายจากฆราวาสมาเป็นพระ มาเป็นพระจะได้สักเท่าไร เป็นพระได้กี่ปี เป็นพระได้กี่วัน เป็นพระอยู่ที่ความเป็นพระ พอเป็นพระขึ้นมา ถ้าอยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นสุข หัวใจมันก็ร่มเย็นเป็นสุข

ดูซิ เป็นฆราวาสถ้าหัวใจร่มเย็นเป็นสุข เป็นฆราวาสมันก็จะมีความสุข ถ้าเป็นพระหัวใจร่มเย็นมันก็เป็นพระด้วยความร่มเย็นเป็นสุข ถ้าเป็นพระหัวใจเราร้อน หัวใจเดือดร้อนเป็นพระมันก็เดือดร้อน ถ้าเป็นฆราวาส หัวใจมันเดือดร้อนมันก็เดือดร้อน

จะเป็นพระหรือเป็นฆราวาสมันเป็นจริงตามสมมุติ คือเกิดมาเป็นมนุษย์แล้ว แต่มนุษย์มาบวชอีกในธรรมวินัย สมมุติในธรรมวินัยนี้บวชเป็นพระขึ้นมา สังคมของพระพุทธศาสนาให้โอกาสมากกับภิกษุ เป็นผู้ที่เห็นภัยในวัฏฏะ ผู้ที่เห็นโทษของกิเลส ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ

เราเป็นอย่างที่สังคมเขาหวังไหม ? เราเป็นแบบที่สังคมเขาคาดหวังไหม ? ถามตัวเอง ? เราเป็นพระมา สังคมเขาคาดหมายไว้ว่าพระพุทธศาสนา พระป่า พระที่

ประพาศปฏิบัติ พระที่เป็นครูบาอาจารย์ของเราจะเป็นที่เคารพบูชาของเรา จะมีธรรมวินัย จะมีสิ่งต่างๆ ทำบุญกุศลแล้วจะได้บุญกุศลของเขา

แล้วเราถามตัวเองว่า เราเป็นตามสิ่งที่สังคมเขาคาดหมายไหม ถ้าเป็นสิ่งที่เขาคาดหมาย เราต้องเร่งตัวของเราเอง อย่างอนใจ เพราะชีวิตนี้มันสั้นนัก

เราไม่ใช่อวดคนนะ เราดูครูบาอาจารย์มาตลอดเห็นใหม่ หลวงปู่แหวนนะ ครูบาอาจารย์ ๕๐ กว่า ๆ นิพพานไปหมดแล้ว แล้วครูบาอาจารย์เรา ๕๐ กว่าๆ ใจเราก็หวั่นไหวอยู่ ก็รอคอยนี่ มันจะเป็นไปตามธรรมชาตินะ มันเป็นไปตามวิญญูะ มันเป็นผลของวิญญูะ

ครูบาอาจารย์จะต้องตายไปข้างหน้านะ แล้วเราก็จะพรรษามากขึ้นมาข้างหน้า ๑๐ ปี ๒๐ ปีนี้แป๊บเดียวเท่านั้น แล้วใน ๑๐ ปี ๒๐ ปีแป๊บเดียวเท่านั้น เราชวนขวยใหม่ เราตั้งใจ มันจะคือขนาดไหน หัวใจมันจะคือขนาดไหน ถ้ามั่นสิ มันจะคือขนาดไหน เราก็พยายามแสวงหาที่มันสงบสัจแล้วมันจะประพาศปฏิบัติ มันจะเอาใจของเราไว้ ทำไมมันทำไม่ได้ ทำไมเราละล้าละลังนัก ทำไมเราไม่จริงจังกับมัน ทำไมไม่เอามันไว้ให้ได้ ถ้าเอามันไว้ให้ได้ ออกพรรษาผู้ที่เขาจะสึกขาลาเพศไปนั้นมันเป็นหน้าที่ของเขา มันเป็นโอกาสของเขาๆ มีเท่านั้น นี่คือการตายนะ

แล้วการตายจากเพศของพระออกไปเป็นฆราวาส ออกไปเป็นคฤหัสถ์ของเขาไปตามธรรมชาติของเขา แต่มันยังมีชีวิตอยู่ไง ตายแบบมีชีวิตอยู่คือตายโดยสมมุติ ตายจากเพศพระ แล้วถ้ามันเกิดตายจริงๆ ตามวิญญูะละ เกิดเป็นมนุษย์แล้วตายจากมนุษย์ ตายแล้วไปไหน

ตายอย่างนั้นมันยังไม่มีโอกาสแก้ไขนะ เวลากรรมเวรมันหมดไป มันตายไปแล้วนี่ เราจะทำอย่างไร พอตายมันก็เสวยภพ มันเกิดนะ เป็นสัมภเวสี เป็นอะไร มันก็เสวยภพของมันแล้ว ถ้าเสวยภพแล้วมันจะต่อไปไหน ตายจากมนุษย์แล้วเกิดเป็นมนุษย์อีกก็ได้ ตายแล้วจะเกิดต่อๆ ไป แล้วถ้ามันตายอย่างนั้น มันตายไปในวิญญูะเลย วิญญูะนี้พาให้ตายไป

กามภพ รูปภพ อรูปภพ เป็นวิญญูะ แล้วจิตมันหมุนไปในวิญญูะ นี่ผลของกรรม ผลของวิญญูะ ผลของกรรม นี่ที่เราเกิดมานี้เป็นผลของวิญญูะ เราต้องทำคุณงามความดีมา

พอสมควรเราถึงได้เกิดเป็นมนุษย์แล้วได้พบพระพุทธศาสนา นี่ก็เป็นผลของวิญญะ ผลของบุญกรรมที่เราสร้างมา ถ้าผลของบุญกรรมที่เราสร้างมา เราสร้างมาแล้วเรามีบุญแล้วเราถึงได้เกิดมาเป็นมนุษย์ แล้วเรายังมีโอกาสได้บวชเป็นพระอีกด้วย

ทางโลกเขาอยากบวช เวลาคนศึกษาธรรมะกันทุกคนนะในหัวใจมันจะเร่าร้อนมันจะโหยหาใจ อย่างเช่น เราทำธุรกิจ เราทำหน้าที่การงาน เราเห็นโอกาส เราเห็นการเจริญก้าวหน้า เราอยากไปเต็มที่แล้ว แต่เราไม่มีตำแหน่งนั้นซะใหม่

อันนี้ก็เหมือนกัน ทุกคนศึกษาธรรมะแล้ว พอศึกษาธรรมะ นิพพานๆ ผลของการพ้นจากทุกข์ทุกคนก็โหยหา! ทุกคนก็อยากได้! ทุกคนก็อยากทำ แต่เขาไม่มีโอกาส

แต่เรามีโอกาส ! เรามีโอกาสแล้ว เราบวชแล้ว เราเป็นพระแล้ว สังคมเขายกย่องว่าเป็นพระป่าด้วย เป็นพระปฏิบัติด้วยนะ ถ้าเป็นพระปฏิบัติเรามีโอกาสแล้ว เขาโหยหากัน เขาอยากเป็น เขาอยากได้ แล้วอยากได้มาเพื่อประพฤติมาปฏิบัติเพื่อจะพ้นทุกข์ เพราะศึกษาธรรมะแล้วหัวใจมันโหยหา หัวใจมันเข้าใจแล้วมันต้องการอย่างนั้น

เราก็เห็นภัยในวิญญะซะใหม่ เราก็บวชมาแล้ว เราก็เป็นพระด้วย แล้วเราก็ประพฤติปฏิบัติด้วย แล้วดูซิ เราเองนะเวลาประพฤติปฏิบัติมันเป็นปัจเจกตั้ง มันเป็นความเห็นของใจ ใจเราเองเร่าร้อนเราก็เดือดร้อน ใจของเราเริ่มเย็นเป็นสุข เราก็เริ่มเย็นเป็นสุข ใจของเราปรารถนาสิ่งใด ปรารถนาเพื่อให้สมความพ้นจากทุกข์ เราก็ปรารถนาแล้วเราทำเองนะมันทำแล้วมันเป็นไปไม่ได้ มันคือมัน เราก็ต้องหาทางต่อสู้กับมันซิ เราต้องหาทางต่อสู้ หาทางแยกแยะ หาทางผ่อนคลายมัน มันคือ มันไม่ทำ.. เราก็ทำ มันจะไปไหน เราต้องฝืนมัน ฝืนมัน

ในเมื่อวิญญะมันเป็นอย่างนี้ ในประเทศไทย ในจักรวาลนี้มันก็เป็นอย่างนี้ ไปที่ไหนมันก็เป็นอย่างนี้ มีธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ เหมือนกันทุกที่ทั้งนั้นแหละ มันเป็นสมมุติ มันเป็นการให้ค่าของสังคมแต่ละที่ๆ แต่ละที่นี้เห็นไหมนี่สัปปายะ เราเวียนไป มันก็เป็นในแต่ละที่

ในปัจจุบันนี้เราก็มีพร้อมทุกอย่างแล้วนะ ธาตุ ๔ เราก็มี ชั้น ๕ เราก็มี จิตใจเราก็มียุติแปดข้างนอกก็มี ข้างในก็มี ครูบาอาจารย์ก็นั่งพูดอยู่ ถ้ามีปัญหาอะไรก็ถามมาซิ จะมีอะไรก็บอกมาซิ

ครูบาอาจารย์ ไซ้ ! ครูบาอาจารย์ก็ทิ้งไว้บนหิ้ง แล้วไปเอาไว้บนหิ้งเลย ไซ้เรา.. คุณสู้ของเราไปเลย อ้าว ครูบาอาจารย์ไว้บนหิ้งก็เรื่องของครูบาอาจารย์เอาไว้บนหิ้ง แล้วเรามีอะไรล่ะ เราได้อะไรล่ะ ถ้าเราได้อะไรมันต้องคิดนะ มันต้องคิดแปลง สิ่งใดจากภายนอกเห็นไหม เรามอง ดูหนังดูละครต้องย้อนดูตัว

ในการประพฤติปฏิบัติของเราก็เหมือนกัน ทำไมคนอื่นเขาทำได้ ทำไมมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านทำได้ เราก็ต้องทำได้ ผลของวิญญูมันจะเป็นไป สิ่งที่เป็นสมมุติอย่าเพิ่งไปปฏิเสธว่ามันเป็นสมมุติซะก่อน สมมุติมันเป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จริงตามสมมุติ สมมุติบัญญัติ วิมุตตินะมันเป็นธรรมชาติความจริง เรารู้อะไร ?

สมมุติ ! สมมุติ ! เขาว่าสมมุติ ถูกสมมุติมัน เขาว่าไม่ใช่ ถูกก็ไม่ใช่ แล้วไม่ใช่อะไร มันไม่ใช่อะไร ไม่ใช่ทำไมจิตใจมันเร่าร้อนขนาดนั้น ทำไมจิตใจมันเฉา มันเซื่องซึมขนาดนั้น มันเป็นเพราะเหตุใด มันไม่ตื่นรู้เลย

การตื่นรู้เห็นไหม ตื่นรู้มีสติ การตื่นรู้ละ แล้วรู้ซึ่งๆ หน้าละ รู้ด้วยความรู้ของตัวนะ ไม่ใช่รู้ด้วยไม่มีปัญหาอะไรเลย จิตใจมันไม่รู้สิ่งใดเลย บอกว่ารู้ ไซ้ที่ว่ารู้ๆ นะไม่รู้อะไรเลยนะ ไซ้ไม่รู้ไซ้.. รู้ เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้เป็นธรรมเหนือโลก ธรรมะมันเหนือโลก มันเหนือสมมุติบัญญัติ มันเหนือไปหมดเลย

เพราะอะไร คุณซิ คุณปฏิบัติสมุทบาท เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปัจจยาการ มันเป็นพุทธวิสัย อวิชชา ปัจจยา สงฺขารา สงฺขารา ปัจจยา วิญญูณฺ มันเป็นปัจจยาการนะ มันเป็นอาการของใจนะที่มันละเอียดลึกซึ้งมาก

สิ่งที่เคลื่อนที่เร็วที่สุดคือจิต คือความรับรู้ พลังงานที่เคลื่อนที่เร็วที่สุด แล้วสิ่งที่เคลื่อนที่เร็วที่สุดแล้วถ้ามันหยุดนิ่งนี้มันจะมีพลังงานมากขนาดไหน เวลาจิตเข้าไปรู้ สิ่ง

ที่เคลื่อนที่ได้เร็วที่สุด ความที่เร็วที่สุดที่ความรับรู้มันเร็วที่สุดจนเราแทบจะไม่สามารถรู้
ได้เลย

แต่ด้วยพุทธวิสัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางทฤษฎีไว้ วางธรรมวินัย
เอาไว้ เราไม่ต้องไปทำความเข้าใจกับมันมากนักหรอก เราเพียงแค่ศึกษาว่าหนทางจีนะ
ไปอย่างนั้น เข็มทิศเครื่องดำเนินชี้ไปทางนั้น แล้วเราก็อำของเราไป พอจิตใจเราไปรู้เข้า
มันรู้อันเดียวกันกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เหมือนกันเลย ! แต่มันจะอธิบาย
ออกมาอย่างนั้น โดยที่ความเห็นของเราจะ พูดไม่ได้

นี่ไง พระปัจเจกพุทธเจ้าเห็นไหม ไม่ได้วางธรรมวินัยไว้ “พระปัจเจกพุทธเจ้า
สอนไม่ได้” เขาว่า

สอนได้ๆ สอนในสิ่งที่ป็นชีวิตของพระปัจเจกพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้าจะมี
ความรู้ดีกว่าสาวก สาวกจะ ๑๐๐ เท่า แล้วพวกเราสาวก สาวกจะยังเทศนาว่าการแจ้วๆ เลย
ขนาดเป็นสาวกนะ นี่ครูบาอาจารย์ของเราเป็นสาวกยังเทศนาว่าการ ยังสั่งสอนได้ขนาด
นี้

พระปัจเจกพุทธเจ้าจะสั่งสอนไม่ได้ๆ อย่างไร พระปัจเจกพุทธเจ้าสอนได้ แต่
สอนได้ในชีวิตของพระปัจเจกพุทธเจ้า เพราะพระปัจเจกพุทธเจ้าไม่ได้วางธรรมวินัย คือ
ไม่ได้บัญญัติไว้ ไม่ได้วางธรรมวินัยไว้ในพุทธศาสนา ในโลกเห็นไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยไว้ในโลก แล้วเราเป็นสาวก สาว
กจะรู้เหมือนกัน ! แล้วเวลาอธิบายๆ ให้ใคร ก็อธิบายธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้า อธิบายธรรมวินัยที่วางไว้นะ แต่ความรู้ของเราเป็นอีกอันหนึ่งนะ

ถ้าความรู้ของเราไม่เป็นอีกอันหนึ่งนะ เราจะอธิบายสิ่งนั้นไม่ถูกหรอก ! สิ่ง
ที่พระพุทธเจ้าวางไว้นะมันจริงตามนั้นแหละ แต่ดูลักษณะนี้เราไม่เข้าใจ เราไม่เห็นอย่างนั้น
แต่เราเห็นทฤษฎี เห็นธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าวางไว้ แต่หัวใจเราไม่ได้เป็นอย่างนั้น พูด
อย่างไรก็ผิดหมดทั้งนั้นนะ

แต่ถ้าเราไปรู้จริงขึ้นมาละ จิตใจเรารู้เช่นนั้นเหมือนกัน รู้อย่างธรรมวินัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้อย่างนั้นละ รู้เช่นนั้น แต่เพราะวุฒิภาวะของเรานะ ถ้าจะอธิบายก็อธิบายด้วยความรู้ของเราใช่ไหม เราก็ต้องบัญญัติสิ่งที่จะสื่อออกมา

ที่นี้เรานับัญญัติไม่ได้ เพราะมันละเอียดลึกซึ้งนักขนาดที่ว่าครูบาอาจารย์ที่ท่านมีวุฒิภาวะ ครูบาอาจารย์ที่ท่านมีความชำนาญของท่าน เวลาถูกศิษย์ลูกหาเข้าไปนี่ “เออ ! เรารู้แล้ว ไม่ต้องบอก เรารู้แล้วๆ ” แล้วท่านจะสอนต่อ คือท่านจะบอกวิธีการให้พัฒนาขึ้นไปมากกว่านั้นๆ มากกว่านั้นเข้าไปก็ยังมีหัตถ์ธรรมเข้าไปใหญ่ เอ้า...ก็ไหนว่ามหัตถ์ธรรมขนาดนั้น แล้วยิ่งภาวนาไปมันยังมีหัตถ์ธรรมเข้าไป ลึกลับซับซ้อน ถ้าไม่อย่างนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ท้อใจหรอก

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วทั้งที่พร้อมที่จะมาสอนนะ แล้วสิ่งที่บัญญัติธรรมวินัยไว้มันเป็นสิ่งที่เข้าใจได้ง่ายที่สุดแล้ว ขณะที่ย่างที่สุดแล้วพวกเรายังตกหลุมถ่านเพลิง ตกเหวกันไปเลยนะ เวลาไปคูเหวแล้วตกเหวไปเลยนะ เคว้งคว้างหล่นไปกันเหวเลย

นี่เหมือนกัน ศึกษาธรรมวินัยแล้วความรู้ละ ถ้าไม่มีความรู้แล้วทำไมถึงกันเห็นไหม จิตเดิมแท้นี้ส่องใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยกิเลส จิตส่องใสเป็นนิพพาน นิพพานส่องใสๆ ถึงกันปากเปียกปากแฉะ ทั้งๆ ที่เป็นอวิชาทั้งนั้นแหละ มันเป็นทางเดินทั้งหมดเลย คนที่มันมีวุฒิภาวะน้อยทางเดินมันก็ว่าเป็นเป้าหมาย

คนที่ปัญหาเห็นไหม ทางเดินคือทางเดิน เป้าหมายคือเป้าหมาย เป้าหมายมันอยู่ข้างหน้า แล้วเป้าหมายถูก เป้าหมายผิดอีก เป้าหมายที่ผิดมันก็ทำไปในทางที่ผิดอีก แล้วเป้าหมายที่ถูกล่ะ ?

เป้าหมายที่ถูกเห็นไหม ความจริงมีหนึ่งเดียว เป้าหมายที่ถูกนะ ความรู้ความเห็นเหมือนกัน พูดไม่ต่างกันหรอก นี่ไงว่าเป็นจริง เป็นต่างๆ ที่ว่าความรู้หลากหลายเป็นต่างๆ เหมือนกัน ใช่ ! หลากหลาย แต่พูดเป้าหมายเดียวกันไม่ผิดหรอก พูดถึงที่เดียวกันชัดเจนมาก

นี่มันไม่ชัดเจนเพราะอะไร เพราะมันไม่มีความจริงใจเห็นไหม แล้วก็ว่าอย่างนี้ มันเป็นบัญญัติ มันเป็นธรรมะของพระพุทธเจ้า พุทธพจน์นะเคารพกันทุกคนนะ แต่ผู้ที่พูดพุทธพจน์ถ้ามันไม่รู้จริงมันพูดพุทธพจน์มันก็พูดผิด ทั้งๆ ที่ปากพูดพุทธพจน์นะ แต่ความหมายในใจมันคาดหมายผิด มันวางไว้ที่ผิด คือมันจะสื่อความหมายอีกอย่างหนึ่ง แต่มันพูดอีกอย่างหนึ่ง เพราะว่าพูดตามธรรมของพระพุทธเจ้าเท่านั้นเอง แต่คนฟังมันก็ไม่เข้าใจ คนฟังก็ว่านี่พระพุทธเจ้า เลียงไม่ขึ้นหรือ เพราะเอาพระพุทธเจ้าเหยียบหัวเรา ไว้ นี่เป็นพุทธพจน์ๆ

พุทธพจน์มันก็อยู่ที่คนพูดคนรู้จริงนะ มันต้องย้อนกลับมาดูที่เรา ดูชีวิตของเรา ชีวิตตามความเป็นจริงนะ เห็นชัดๆ อยู่ แล้วนี่ยังดินะ เหมือนเรานะ เรารู้ว่าชีวิตของเรานะออกพรรษาแล้ว หรือว่ามีเป้าหมายว่าจะสึกเมื่อไหร่ เรารู้เลยว่าเราจะตายเมื่อไหร่ ถ้ารู้ว่าตายเมื่อไหร่ เวลาที่เหลือ เราควรเอาเวลานี้โหมสู้กับมัน

เหมือนคนจะตาย รู้ว่าจะตายแล้วนะ สมบัติของเขาๆ จะมอบมรดกให้ใคร เขาจะมอบไว้หมดเลย เขาจะสั่งเสียเต็มที่เลย นี่ก็เหมือนกัน เราจะต้องออกไปเป็นภุชงค์ ฉะนั้นเวลาของเรามีเท่าไร ถ้าเวลาของเรามีเท่าไร ตรงนี้เราควรจะชวนขวยของเรา เพราะเราสึกไปแล้วนะโอกาสอย่างนี้ไม่มีอีกแล้วละ โอกาสไปประพฤติปฏิบัติที่บ้าน หรือออกไปประพฤติปฏิบัติ หรือออกไปแล้วจะกลับมามันก็คนละคนนะ

ภิกษุบวชเมื่อเฒ่า ผู้ที่ว่าสอนง่ายนะไม่มี เวลาเราสึกออกไปแล้วจะกลับเข้ามาใหม่นะ อายุมันจะมากขึ้นเรื่อยๆ เป็นไม้แก่ไปเรื่อยๆ ดูเขาทำบอนไซสิ เขาตัดไม้สิ เห็นไหม ดูซิ ไม้ตัดของเขา เขารูปร่างไว้ก่อนเลย จะรูปร่าง รูปร่างอะไรก็แล้วแต่แล้วให้มันเลื้อยไปตามนั้นนะ แล้วเขาตัดแตงนะ สวย... จะเป็นข้าง เป็นเสื่อ เป็นหมี่ ก็มีทั้งหมดแหละ เพราะอะไร เพราะไม้มันอ่อนเห็นไหม มันไปตามสิ่งที่เขาขึ้น โครงสร้างไว้

จิตใจถ้ามันแก่ มันคือมันด้านจะไปตัดมันได้อย่างไร ไม้แก่จะตัดอย่างไร ภิกษุบวชเมื่อเฒ่า มันจะว่าง่ายสอนง่ายหาได้ยากมาก

นี่เหมือนกัน พอคิดกิเลสมันสอนใจ อู๊ย...สึกไปก็ไปปฏิบัติเอานะ แล้วเดี๋ยวจะกลับมาบวชใหม่ มันก็ว่าของมันไปนะ ฝึกวันประกันพรุ่งใจ อ่างเล่ห้ไป หนานักก็ไม่ทำงาน ร้อนนักก็ไม่ทำงาน ชาติหน้ากูจะภาวนา อีก ๑๐๐ ชาติกูจะเป็นพระอรหันต์ เกิด

แล้วเกิดตายไม่ถึงที่สุดแล้วเดี๋ยวจะกลับมาปฏิบัติใหม่ นี่คิดตอนนี้นะ

แต่เวลาตายไปแล้วนะมันเกิดภพเกิดชาติใหม่ มันไปได้สถานะใหม่ ใจ่ความคิด เป็นจิตนิสัยนะมันอยู่ในใจ่จิตสำนึก ใจ่การแสดงออกของจิตนะมันเป็นสถานะปัจจุบัน นะ เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เป็นสัตว์เดรัจฉาน เป็นมนุษย์ มันแสดงออก ด้วยบุญกรรมของมัน

คูสิ คูสุนัขแต่ละตัวสิ สุนัขบางตัวนะมันมีवासนามากกว่าเรา เจ้านายมันนะชื่อ เพชรให้มันใส่ นอนดี กินดี มากกว่าเราหลายร้อยหลายพันเท่า มันเกิดในอบายภูมินะ ทำไมมันมีवासนาของมัน นี่ไง ผลบุญผลกรรมของคนไม่เหมือนกันเห็นไหม

ผลบุญผลกรรม การกระทำ นี่จินตนาการไปว่าเมื่อนั้นจะทำอย่างนั้น เมื่อน้อย่าง นั้น นี่มันเป็นอนาคตนะ อนาคตแก่กิเลสไม่ได้ อดีตแก่กิเลสไม่ได้ เวลาปรียัตินะ อู้...ถ้า พุดถึงชาติหน้าหรือชาตินี้มีนะ มันจะไปแก้ชาตินี้แก้ชาตินี้ อ่างเล่ห้กันไป

ไม่ใช่ ! ไม่ใช่ ! เพียงแต่ข้อเท็จจริงมันเป็นอย่างนั้น ที่เกิดนี้ใครมันมาเกิด แล้วเกิด มานั่งอยู่นี่มันเกิดมาจากไหน แล้วถ้ามันไม่สึกแล้วมันจะไปไหน นี่มันเป็นข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริงมันเป็นอย่างนี้ นี่ผลของวิญญะ ธรรมชาติมันเป็นอย่างนี้ ธรรมชาติของวิญญะ ธรรมชาตินี้ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติเกิดตายนี้ไง

แต่ธรรมะเหนือธรรมชาติ ! มันเข้าใจ มันดีแต่ออกมาหมดคนะ ที่มานี้มันเป็นจิต นิสัย จิตนิสัยเป็นอย่างไร จิตของคนเราเห็นไหม คูสิ จิตใจกว้างขวาง จิตใจคับแคบ จิตใจเห็นแก่ตัว จิตใจเอื้อเพื่อเพื่อแผ่ นี่สิ่งนี้มันมา จิตใจมันเป็นสุภาพบุรุษนะ ไม่ใช่ จิตใจเป็นแบบว่าพวกมักง่ายนะ หมักหมมแต่ในใจ จิตใจนี้มันมาจากไหน สิ่งนี้ถ้ามันไม่ มีที่มานั้นจะเป็นอย่างนี้ได้อย่างไร

ถ้ามันเป็นอย่างนี้มันมีที่มาของมันใช่ไหม แต่ที่มานี้มันเป็นอดีตเห็นไหม แต่ พระพุทธเจ้าท่านสอนปัจจุบันธรรม ปัจจุบันคือชาติปัจจุบันนี้ ถ้าปัจจุบันนี้มันปฏิบัติไม่ มีที่สิ้นสุดมันก็มีอนาคตของมันไป สิ่งที่เป็นอามิสมันก็หมุนไปในวิญญะ บุญกุศลมัน หมุนไปในวิญญะไง ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มันจับจิตให้มันหมุนไป

วิญญะมันเป็นอย่างนี้ ! ธรรมชาติมันเป็นอย่างนี้ ! นี่วิญญะนะ แล้วตัวจิตที่หมุนไป

ในวิญญูะ มันก็มีตัวขับเคลื่อน มันมีขั้วบวกขั้วลบ มันต้องไปด้วยกันมันถึงจะเกิดไฟฟ้าสถิตขึ้นมา นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อมีจิตหรือไม่มีจิตวิญญูะมันก็เป็นอย่างนั้น มีจิตขึ้นมา วิญญูะก็เป็นอย่างนั้น แล้วก็หมุนของมันเป็นธรรมชาติอย่างนั้น แล้วธรรมชาติมันเป็นแบบนี้ มันก็หมุนไปในธรรมชาติมันเป็นไปในตัวมันเองอยู่แล้ว มันเป็นโดยธรรมชาติของมันอยู่แล้ว พระพุทธเจ้าตรัสรู้หรือไม่ตรัสรู้มันก็เป็นของมันอยู่แล้ว

นี่เพียงแต่ธรรมะของพระพุทธเจ้าเหนือธรรมชาติ เหนือธรรมชาติก็ต้องฝืน นี่ไงทนนะ.. ฝืน..ตั้งสติขึ้นมา ! มันจะคิดแต่ไม่คิดไปกับมัน มันมีปัญหาอะไรยับยั้งมันไว้ยับยั้งจิตตัวนี้ไว้ ถ้าจิตตัวนี้มันยับยั้งของมันไว้เห็นไหม มันตั้งของมันได้

เขาว่า ถ้าตั้งขึ้นมาตั้งไม่ได้ ตั้งขึ้นมามันเป็นอัตตกลิมถาน โยค มันเป็นการเกร็ง

คนจะกินข้าว คนจะอยู่จะกิน คนขับถ่าย คนปวดท้อง มันไม่เดินไปส้วมมันจะขึ้นอย่างไร ! คนจะไปส้วมมันยังต้องเดินไปส้วมเลย มันจะขี้อยู่ที่นอนของมันไม่ได้หรอก เวลามันปวดท้องมันก็ต้องเดินไปขี้นที่ส้วม แล้วจิตใจที่มันจะต่อสู้กับกิเลสมันไม่ตั้งใจขึ้นมาเลยนะ มันจะปล่อยให้ไปตามธรรมชาติ มันก็ขี้อยู่บนที่นอนนั่นเลย เวลามันปวดท้องขี้นที่มันบนที่นอนนั่นเลย ภูไม้ต้องไปไหนเลย เพราะไปแล้วมันจะฝืน มันจะไม่เป็นธรรมะ มันจะไม่เป็นธรรมชาติไป

มันไม่มี มันมีมรรคญาณ มันมีการกระทำ มันมีการต่อสู้ มันมีการตั้งสติมัน ถ้าตั้งสติมันขึ้นมา มันเป็นประโยชน์ขึ้นมา มีสติสัมปชัญญะขึ้นมาแล้วมันก็จะเลือกทำคุณงามความดี ทำดีทำชั่ว มันก็ต้องทำดีของมัน

ถ้ามีสติขึ้นมาแล้วการทำมันก็มีผิดพลาดเป็นธรรมดา ถึงเรามีสติขึ้นมา มีการกระทำมันก็มีผิดพลาดนะ เพราะอะไร เพราะของนั้นมันไม่เคยทำ แล้วมันเป็นจรตนิสัย ทำมากทำน้อยขึ้นมามันก็เป็นการกระทำอันนั้น

มันต้องฝืน ฝืนกับใคร ? มันก็ฝืนกับกิเลส ถ้าไม่ฝืนกับกิเลสมันจะไหลไปกับกิเลส ฝืนกับกิเลสมันเพื่อต่อสู้กับมัน ต่อสู้กับมัน อตตาทิ อตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตนเท่านั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะสอนธรรมะขนาดไหน ถ้าเราไม่ฝืนเราก็ไม่มีการกระทำ

ไอ้นี้ศึกษาธรรมมา ธรรมะนิพพาน สุข วิมุตติสุข อู๋..สุขมากเลย เราก็จะเอาความสุขอันนั้น เราก็สร้างความสุขอย่างนั้น มันสร้างอย่างไรมันก็ไม่มีหรอก ไม่มี!

แต่ถ้ามันเป็นความสุขขึ้นมาไม่ต้องสร้าง มันเป็นขึ้นมาเอง จิตมันสุขขึ้นมาเอง จิตมันเป็นของมัน จิตนี้วิมุตติสุขเห็นใหม่ คุณิ สุขทางโลก

คุณิ วันนีวันสารท ถ้าครอบครัวไหน ญาติพี่น้องเขามาเต็มบ้านเต็มเรือนนะ โอ้โฮ มันมีแต่ความสุขนะ อามิสใจ สุขเพราะอะไร สุขเพราะมีการกระทบใหม่ มีแต่ผลตอบแทน มีอามิส มีวัตถุต่างๆ มันก็มีความสุข สุขเวทนา ทุกขเวทนา มีความสุขกันมาก

แต่ความสุขนี้มันจะน้ำตาไหลพราก เวลาไม่มีใครต้องพลัดพรากไปตามกาลเวลา ของเขาน้ำตาไหลพรากเลย เพราะมีความสุขมาก มีความรักมาก มีความผูกพันมาก มีความยึดมั่นถือมั่นมาก ความสุขนี้จะทำให้น้ำตาไหล น้ำตาจะไหลพราก

แต่วิมุตติสุขนะมันไม่ต้องอาศัยใครเลย มันมีสุขในตัวมันเองเห็นใหม่ เวลาสงบ มันก็สงบของมัน เวลามีปัญหาขึ้นมาจะมันแก้ไขตัวมัน มันรักษาตัวมัน มันทำลายกิเลสในตัวของมัน มันทำลายเพื่อประโยชน์ของมันนะ ถ้าประโยชน์ของมันอย่างนี้ การต่อสู้เห็นใหม่ มันต้องมีการต่อสู้ มันถึงมีมรรคญาณ มันถึงมีการกระทำ ไม่ใช่ที่ว่าไหลตามมันไป

เพราะว่าศาสนานี้มัน ๒,๐๐๐ กว่าปี มันก็มีมุมมองต่างๆ มีความเห็นต่างๆ เห็นใหม่ นี่สัมมาทิฐิ มิจฉาทิฐิ แล้วมิจฉาทิฐิก็ว่าเป็นสัมมาทิฐินะ ด้วยความเห็นของตัวเอง ถ้าสัมมาทิฐิๆ มันเป็นอย่างไ

แต่ถ้ามิจฉาทิฐิเห็นใหม่ เป็นมิจฉาทิฐิ แต่เวลาพูดธรรมะพระพุทธเจ้าเป็นพุทธพจน์ ทำให้เหมือนทุกอย่างเลย เหมือนนั้นนะมิจฉาทิฐิ เหมือนเพราะความคิดว่าเหมือนไ้ ความคิดทำให้เหมือน แต่ความจริงมันไม่มีเนื้อหาสาระในตัวของมันเอง

ถ้ามีเนื้อหาสาระของมันเองการพูดออกมามันจะออกมาด้วยความจริงใจ การพูดออกมามันลงกันได้เพราะอะไร ? เพราะความรู้จริงในใจนั้นมันรับรู้ ความรู้จริงอันนั้น มันออกมาจากความรู้จริงอันนั้น

แต่ถ้าความไม่เหมือนนี้ ความรู้จริงในใจมันไม่มี มันเป็นไปได้ไม่ได้ เห็นไหม มันก็
พุทธธรรมของพระพุทธเจ้าให้เหมือน แล้วก็บอกว่าเหมือนเปรี้ยะเลยๆ ไอ้คนที่พูดไม่
เหมือนนั้นนะผิด ไอ้คนพูดเหมือนนี้ถูก แล้วไอ้คนพูดเหมือนมันเหมือนเพราะอะไรละ
มันเหมือนเพราะคำพูด มันเหมือนเพราะว่ามันเป็นโวหาร มันไม่ได้เป็นความจริง ถ้าเป็น
ความจริงของเราละ เราต้องตั้งขึ้นมา

วันนี้เป็นวันพระ แล้วเป็นวันอุโบสถของเราเห็นไหม อุโบสถศีล เราลงอุโบสถ
สังฆกรรมกันก็เพื่อความสะอาดบริสุทธิ์ในหมู่คณะของเราละ ในผู้ประพฤติปฏิบัติของ
เรา เรามีผู้ปฏิบัติใช่ไหม ดุชิ เราบวชมาเมื่ออายุ ๑๖ ปีแล้ว ผู้ที่บวชมาเก่า ผู้ที่บวชมาก่อน
ประสบการณ์ทางโลกมี ผู้ที่มีราตรียืนยาว ได้ผ่านโลกผ่านสงสารมา มันก็เข้าใจเรื่อง
สังคัมทางโลก

ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เวลาครูบาอาจารย์เห็นไหม ผู้ที่มีราตรีเดียวเลย มันไม่มีวันนี้
พรุ่งนี้หรือ ก็มันก็คือ ๒๔ ชั่วโมง จิตมันเป็นปัจจุบันตลอดนะ ผู้ที่ไม่มีราตรีเดียว ผู้ที่
อยู่ตลอดเวลา ผู้ที่ตื่นตลอดเวลา มันตื่นอย่างไร ทำไมมันถึงตื่น เวลามันตื่นขึ้นมาละ ยิ่ง
ตื่นขึ้นมามันยังเห็นแล้วมันยังสังเวช

สังเวชที่ไหน ? สังเวชที่ว่ามันตื่นอยู่เห็นไหม เจ็บไข้ได้ป่วยก็รู้ จะเกิดจะตาย จะ
สิ้นชีวิตมันรู้หมดคนละ พอมันรู้หมดคนละ มันเห็นแล้วมันสังเวชใจว่ามันเป็นผลของวิภูษะ
ในเมื่อเราเกิดมาสู่อุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ยังมีชีวิตอยู่เห็นไหม พระอรหันต์มีชีวิต
อยู่ที่ต้องตายไปเป็นธรรมดา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็นิพพานไปแล้ว การตายไปเห็นไหม เราถึง
ชั้นนิพพาน ชาติ ๔ ชั้น ๕ ต้องทิ้งมันไปขณะที่ยังไม่ตายเห็นไหม ชาตินี้ ใจที่มัน
สะอาดบริสุทธิ์มันก็อยู่ในร่างกายมนุษย์ มันอยู่ในร่างกายชาติ ๔ และชั้น ๕ แล้วชาติ ๔
และชั้น ๕ มันก็ดำรงชั้นของมันไป มันก็ต้องเสื่อมเป็นธรรมดา มันก็เจ็บไข้ได้ป่วย
เป็นธรรมดา มันต้องเสื่อมสภาพของมันไป

ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ชาติชั้นของเรา สิ่งที่เป็นวัตถุ สิ่งที่มีมันเกิดมา มัน
ก็ต้องเสื่อมไปเป็นธรรมดา แล้วจิตที่มันตื่นอยู่มันรู้มันเห็นของมัน มันสลดสังเวชไหม ที่
มันสลดสังเวชเพราะมันมีสติ มันมีความรู้ของมัน มันเห็นในชีวิตของเราเองนะ

ในจิตใจ ในวิหารธรรม เดินจงกรม มันรู้มันเห็นของมัน แล้วคิดดูซิ เวลาครูบาอาจารย์ของเราเนาะ ผู้ที่อาวโโสเป็นครูบาอาจารย์ของเราเนาะ ท่านเห็นสภาพอย่างนั้นแล้ว ท่านมองมาที่เราเนาะ เราเป็นลูกศิษย์ลูกหา สัทธวิhariก เราเป็นหมู่คณะกันนะ คิดซิ แล้วเรายังเพิลิดเพิลินอยู่เรายังเป็นหมาจู้เรื้อน เรายังเกาไม่ถูกที่คั้น ดูซิ ครูบาอาจารย์ท่านมองมา ท่านจะมีความรู้สึกอย่างไร เอาใจเราเทียบซิ

เราเป็นมนุษย์เห็นใหม่ เราดูหมาสิ เราดูหมาในกรง มันก็วิ่งของมัน มันก็กินของมัน มันก็เล่นของมัน โดยธรรมชาติของมัน มันเป็นหมา เราเป็นคนไซ้ใหม่ เราก็ว่าเราเป็นคน โอ้..หมามันเป็นอย่างนั้นนะ เราเป็นคนศักยภาพเราคิดว่า สิทธิทุกอย่างเราคิดว่า เรามีสมอง เราคิดเป็น หมามันเกิดมาแล้วมันโดนขังในกรง ชีวิตมันไม่เป็นอิสระภาพ นี่มันคิดได้

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อครูบาอาจารย์ของเราเนาะ จิตใจท่านตื่นอยู่ในร่างกายของท่าน ท่านเห็นความเสื่อมสภาพของมันนะ มันจะต้องตายวันหนึ่ง มันจะต้องพลัดพรากวันหนึ่งนะ มันต้องย่อยสภาพไป จิตนี้ต้องออกจากร่างนี้ไปเป็นธรรมดา

แต่ในปัจจุบันมันยังเป็นผลของวิญญูะ อายุขัยของมันยังมีอยู่ ท่านก็อยู่ของท่าน เพื่อรักษาจิตใจของท่าน ท่านเห็นของท่านเป็นธรรมชาติของท่าน แล้วท่านมองเรา มันก็เหมือนเรามองดูหมาเนาะ เราเห็นหมามัน โดนขังเห็นใหม่ หมามันไม่มีสิทธิเหมือนเรา เรามีอิสรภาพมากกว่า เราจะเดินไปไหนก็ได้ หมามันต้องโดนขัง หมามันต้องปล่อยเป็นเวลา

เหมือนกัน ! ครูบาอาจารย์ก็มองเราเหมือนกัน เราก็เป็นหมาตัวหนึ่งไง กิเลสมันขังใจเราไว้ ธาตุ ๔ ชั้น ๕ นี่เป็นกรงขังมันขังใจเราไว้ แล้วใจเรามันมีกิเลส ใจเรามีความทุกข์ โดนมันขังอยู่ แล้วไม่รู้.. ไม่รู้.. ยังมีทิฏฐิว่าคิดว่าหมา ก็ไปมองหมาไง มันไม่มองเราเป็นหมา

มันเป็นหมาซิ มันเป็นผลของวิญญูะ มันเป็นผู้ขัง มันก็เป็นหมาตัวหนึ่ง มันเป็นคน สัตตะ มันขังในตัวของมัน แล้วจะเอาอะไรแก้ไขมัน จะดูแลมันอย่างไร จะแก้ไขมันอย่างไร มันต้องแก้ไข มันต้องดูแลมัน มันต้องต่อสู้มัน มันต้องมีการกระทำของมัน มันจะเป็นประโยชน์กับเราเนาะ มันเห็นแล้วมันตั้งเวหาใหม่ นี่ธรรม วุฒิภาวะมูมมองของครูบา

อาจารย์ วุฒิภาวะของเรา ความเห็นของเรา ความรู้ของเราเห็นใหม่ นี่พระปฏิบัติ นี่พระป่า คำว่า “พระป่า” มันมีแต่ชื่อ

แต่พระปฏิบัติขณะมันมีธุดงค์วัตร ถือกผ้า ๓ ผืน บิณฑบาตเป็นวัตร อาสนะเดียว เป็นวัตร ต่างๆเป็นวัตร นี่วัตรปฏิบัติ ธุดงค์วัตรเป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจ แล้วมันเป็นผลดีกับการวิเวก เราไม่ต้องไปคลุกคลี จิตมันเริ่มแยกตัวออกมาจากสังคม เห็นใหม่

เราอยู่กับสังคม การคลุกคลีมันจะทำให้เราไม่เห็นตัวเราเอง เราจะอยู่อาศัยกันตลอดไป แต่เราก็แยกออกมา มันเป็นตัวของมันเอง มันจะคืนรนของมัน ถ้ามันไม่พอใจ มันจะคืนรนของมัน มันจะกลับไปกินข้าวอย่างเก่า คือมันจะไปคลุกคลีกับเขา มันจะไปกินข้าว

แต่เวลาเราจะดึงหมาไว้ไม่ให้มันกินข้าว ดึงใจออกมาจากความคลุกคลี มันจะคืนรนของมัน แต่ว่าถ้าจิตมันเริ่มมีหลักเกณฑ์ของมัน มันพอใจของมัน คูชิ เวลาเราถือธุดงค์วัตรเห็นใหม่ เราบิณฑบาตมาเราเลือกของเรา จะใส่ของเราเฉพาะของเรา เวลามันกระชับเข้ามาละ เราไปของเรามันจะสะดวกสบายขึ้นมาใหม่ นี่ใจขัดเกลาจิตใจ

แต่ถ้ามันจะกินข้าว มันไม่มีประโยชน์ มันไม่เห็น นี่ทำก็ให้มันยุ่งยากอยู่กับธรรมชาตินี้แหละ ใจนี้มันยุ่งยากกว่านาย มันคิดของมันไป มันต่อต้านของมันไปนะ กิเลสมันคิด กิเลสมันฟาดวงฟาดงาของมันไป มันฟาดหัวใจเราแหลกลาญไปเลย ทั้งๆที่สิ่งที่ทำนี้ใครมันเป็นคนอุทรทำมันขึ้นมา

นี่มันมาในธรรมวินัย มันมาในพระไตรปิฎก มันมาในธรรมของพระพุทธเจ้า ธุดงค์วัตร ศีลในศีล มันอยู่ในพระไตรปิฎก มันเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าเป็นศาสดา พระพุทธเจ้าเห็นโทษของการคลุกคลี เห็นโทษของคนที่ไม่มิตติสัมปชัญญะ เห็นโทษของเด็กอ่อน

เด็กที่ไม่มีวุฒิภาวะเห็นอะไรมันก็ตีโพยตีพายอยากได้ไปกับเขา มันก็มีธรรมวินัย เป็นพี่เลี้ยง คอยเป็นข้อวัตรปฏิบัติ เป็นเครื่องดำเนินให้จิตใจเกาะสิ่งนี้ ให้มันพยายามสลัดเรื่องของโลกๆ เข้ามาให้มันเป็นธรรม สลัดเรื่องของโลกๆ ขึ้นมาให้มันเป็นธรรมวินัย สลัดคอย่างนั้นขึ้นมามันเป็นสมมุติบัญญัติ คือมันยังประพฤติปฏิบัติขึ้นไป ถ้ามันทำ

ของมันขึ้นมามันมีโอกาสของมันขึ้นมาเห็นใหม่

แต่ถ้ามันไม่ทำมันก็ว่าเป็นของเล็กน้อยไง มันถือว่ามันมีค่ามากกว่า ทั้งๆ ที่มันเป็นหมาจิ้งจอกนะ แต่มันบอกว่ามันมีคุณค่ามากกว่า มันทำอะไรที่ดีกว่า นี่เป็นของครีของล้ำสมัย เขาเลิกทำกันแล้ว ในปัจจุบันเขาชุดงค์จรวด เขาชุดงค์ดาวเทียมนั่นนะ มันไปสูดยอด ไอ้เนี่ยมันล้ำหลัง

ชุดงค์ดาวเทียม ชุดงค์จรวดต่างๆ มนุษย์ฆราวาสเขาทำดีกว่าเรา นักบินอวกาศเขาไปเที่ยว เขาไปดาวอังคารกันแล้ว แล้วเขาได้อะไร เห็นใหม่ คูชิ ในพุทธศาสนาเรามันมีเนื่อนาบุญของโลก มันมีพระภิกษุให้ทำบุญทำทาน มันมีศาสนาให้ทำบุญกุศล เขาให้ทานกันได้เลยๆ เพราะเขาไม่มีภิกษุ เขาไม่มีผู้รับ

แล้วถ้าเราเป็นผู้รับแล้วผู้รับมันไม่มีวุฒิภาวะ ผู้รับที่ทำแต่สิ่งใดๆ ไม่เป็นประโยชน์กับตัวเองเลย เห็นใหม่ แล้วมันเป็นประโยชน์กับใคร ตัวเองก็ไม่เป็นประโยชน์นะ ทั้งๆ ที่ความคิดเราคิดขึ้นมา พยายามตั้งใจขึ้นมาไม่เป็นประโยชน์กับเราเลย แล้วยังไปทำลายคนอื่น ทำลายสังคม ทำลายต่างๆ ทั้งหมดเลย ทำลายให้ศาสนาไม่มีจริงๆ

ศาสนาฯ ต่อไปนี้เป็นกฎหมายทั้งหมด กฎหมายเป็นข้อบังคับ ธรรมเนียมต้องบังคับหรือ ต้องบังคับให้คนศรัทธาหรือ ต้องบังคับให้คนเชื่อถือท่านใหม่

แต่ของเรามันไม่ต้อง เราเคารพธรรมเนียมเพราะอะไร เพราะเราเป็นนักบวชใช้ใหม่ โลกเขาเป็นโลก เขาศึกษากันมาเขาศึกษาทางทฤษฎี แล้วเราบวชมาแล้วเราศึกษาทฤษฎีหรือเปล่า เราก็ศึกษาธรรมเนียมของพระพุทธเจ้าแล้วเราสร้างขึ้นมา เราทำของเราขึ้นมา เราเป็นผู้ที่ละเอียดอ่อนกว่าเรารู้ถึงข้อเท็จจริงของมัน

ในการยอมรับของใจมันไม่ต้องการมีกฎหมาย คูชิ เวลาครูบาอาจารย์ท่านขอนิสัยแล้วถ้ามันลงใจมันอบอุ่นนะ จิตใจมันอบอุ่น จิตใจมันมีที่พึ่งที่อาศัย กฎหมายบังคับขนาดไหน กฎหมายมันจะไปอาศัยใครได้ แต่ในเมื่อมันเป็นทางโลกไป กฎหมายบังคับขึ้นมาตามสิทธิ์ ตามสิทธิ์ ! ต้องดูแลตามกฎหมาย มีกฎหมายอ้างอิง มีผู้รักษากฎหมาย กฎหมายบังคับใช้ นู้น ! ออกไปนู้น ! ออกไปอาศัยเขารกจักรวาล

แล้วหัวใจมีงละ ? หัวใจมีงละ ? ใครรักษา หัวใจเรามันมีสติปัญญา รักษา ธรรมวินัยนี้มันอยู่ที่สติปัญญาของเรา กฎหมายก็คือกฎหมายมันอยู่ข้างนอก มันเป็นเรื่องของสังคม เหมือนกับวิญญู ผลของวิญญู วิญญูมันบังคับใคร ? บังคับจิตดวงนั้น แล้วจิตดวงนั้นหมุนไปตามวิญญู แล้วจิตดวงนั้นมันพ้นจากวิญญูไปได้อย่างไร จิตดวงนั้นมันสลัดวิญญู มันสลัดทิ้งเลย มันเหนือวิญญู มันพ้นไปจากวิญญูได้อย่างไร

นี่ก็เหมือนกัน กฎหมายบังคับอยู่ข้างนอกแล้วเราไปอาศัยกฎหมาย แล้วตัวมีงละ กฎหมายนะมันดี แต่หัวใจเราเร่าร้อน หัวใจทุกข์ฉิบหายเลย กฎหมายบังคับใช้หมดเลยนะ มันหมุนเต็มทีเลยนะ แต่หัวใจมันจะตาย !

แต่ถ้าเรารักษาใจของเราเห็นใหม่ ธรรมและวินัย เราละเอียดอ่อนกว่าทางโลกเขา ทางโลกเขาทำขึ้นมาเพื่อประโยชน์กับสังคม สังคมเขาเป็นอย่างนั้นมันก็เรื่องของเขา

ในเมื่อเราเป็นชาวพุทธใช้ใหม่ อย่างว่าทางการปกครองเห็นใหม่ กฎหมายต้องเอื้อต่อธรรมวินัย ใช้ ! นั่นมันเป็นหน้าที่ของเขา แต่ขณะที่เราประพฤติปฏิบัติมันเป็นงานของเราที่เราจะต้องบังคับจิตใจของเรา

ถ้าเราบังคับจิตใจของเราแล้วเราแก้ไขของเราไปจนจิตเป็นสมาธิ จิตเป็นปฐุชน กัลยณปฐุชน แล้วถ้าจิตมันขึ้นออกเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม มันจะเริ่มวิปัสสนา มันจะเดินโศคาปัตติมรรค แล้วเป็นโศคาปัตติผล สกิทาคามีมรรค สกิทาคามีผล อนาคามีมรรค อนาคามีผล อรหัตมรรค อรหัตตผล มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑

อรหัตตมรรค อรหัตตผล มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ แล้วบุคคล ๘ จำพวกนี้ กฎหมายไหนบังคับ ใครเป็นคนทำให้ได้ ใครจะบังคับให้จิตใจมันเป็นอย่างนั้น ถ้าไม่มีการกระทำกับหัวใจของเรา ไม่มีการกระทำจากหัวใจ ไม่มีการทำจากมรรคญาณ ไม่มีการกระทำของเรา

นี่ไง เวลาเกิดตายในเพศก็อย่างหนึ่ง เกิดตาย เกิดตายในวิญญูก็อย่างหนึ่ง เวลาจิตใจมันเกิดตาย เกิดตาย กิเลสมันก็ตายไปกับใจ แล้วใจมันพ้นจากกิเลสไปมันมหัศจรรย์ แล้วเราเป็นคนรู้ เป็นคนเห็น เป็นคนปฏิบัติ เป็นคนเข้าใจ เป็นคนคัดเลือก เลือกผิด เลือกถูก ลองผิด ลองถูก แล้วผิดไม่เอา เอาแต่ถูก แล้วถูกก็เป็นเครื่องดำเนินไป

เห็นไหม ถึงที่สุดมันทั้งทั้งถูกทั้งผิดมันก็เป็นกลาง

เป็นกลางคือมัชฌิมาปฏิปทา ไม่ได้เป็นกลางจี๋หามานะ เป็นกลางแบบไม่รู้ณะ
อยากเป็นกลางมากเลยนะ พระพุทธเจ้าสอนมัชฌิมาปฏิปทา จะเป็นกลางนะ กูจะเป็น
กลาง กูจะบังคับให้กูเป็นกลาง ไม่มี ! เป็นไปไม่ได้ !

เป็นกลางในตัวเอง เป็นกลางในผู้วิเศษ เป็นกลางโดยจิตที่มันผ่อนคลาย เป็น
กลางโดยจิตที่มันมีปัญญา มีวุฒิภาวะ มีการเลือกเฟ้น เป็นกลางโดยที่เอามรรคญาณ
ทำลายกิเลส กิเลสขาดออกไป มันเป็นกลางเพราะมรรคญาณมันเข้าไปทำลายอวิชชา
ทำลายกิเลส คือเป็นชั้นๆ เข้าไป ความเป็นกลางคือมัชฌิมาปฏิปทาที่เข้าไปทำลายกิเลส
เป็นชั้นๆ มันเห็นความเป็นกลางแล้วมันปล่อย มันเป็นกลางแบบมีปัญญารอบรู้ กลาง
โดยที่มีวุฒิภาวะ กลางโดยมีฐานรองรับ กลางที่พูดได้ กลางเข้าใจได้หมดเลย ไม่ใช่กลาง
จี๋ลอยน้ำหอรก

ไอ้กลางจี๋ลอยน้ำนะ กลาง ! แต่พูดอะไรไม่ได้สักคำ กลางแล้วก็จบใจ มันเป็น
กลาง กลางอะไร ? ไม่รู้ ไม่รู้หอรก

นั่น... ถ้ารู้ก็รู้พุทธพจน์นั่น รู้ธรรมะพระพุทธเจ้านั่น.. นั่นเป็นสมบัติขององค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นสมบัติสาธารณะ เราเป็นชาวพุทธ ชาวพุทธทุกคนมี
สิทธิเคารพพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระรัตนตรัยเป็นของเรา เป็นของชาวพุทธ
ทั้งหมด ถ้าเป็นของชาวพุทธทั้งหมดนะเป็นของสาธารณะ ทุกคนมีสิทธิ์ แต่สมบัติที่เป็น
ความเป็นจริงในหัวใจของเราละ

เป็นพระโสดาบันต้องมีวุฒิภาวะ แล้วรู้ผลของเหตุที่จะเป็นพระโสดาบัน แล้ว
เป็นพระโสดาบันแล้วผลที่เป็นพระโสดาบันเป็นอย่างไร เห็นไหมเหตุและผล แล้ว
อธิบายเหตุและผลนั้นด้วยความถูกต้อง นั่นเป็นสมบัติส่วนตัว นี่มรรคผลของใจดวงนั้น
ความรู้ของใจดวงนั้น แล้วใจดวงนั้นนะมรรคผลนิพพานในพุทธศาสนาอันเดียวกัน
เหมือนกันทุกอย่าง จะไม่มีใครมีความรู้แตกต่างออกไปจากนี้เด็ดขาด ไม่มี ! มันต้องเป็น
ความจริงอย่างนั้น

ถ้ามันประพฤติปฏิบัติไปจนเป็นความเป็นจริงอย่างนั้น สมบัติที่เป็นความเป็นจริงอย่างนั้นคือมรรคญาณ นี่มันต้องเป็นกลางอย่างนี้ กลางแบบพูดได้ กลางแบบรู้ กลางแบบเข้าใจได้ แล้วไม่ใช่ว่าจะเข้าใจได้แค่คนเดียวนะ พระโศดบันกับพระโศดบันจะเข้าใจด้วยกันได้หมดเลย แต่พระโศดบันก็ยังไม่เข้าใจเรื่องของพระสกิทาคามี พระสกิทาคามีก็ยังไม่เข้าใจเรื่องของพระอนาคามี พระอนาคามีก็ยังไม่เข้าใจเรื่องของพระอรหันต์

แต่โศดบันกับโศดบันนี้จะเข้าใจกันได้หมดเลย สกิทาคามีก็จะรู้เรื่องของสกิทาคามีได้หมดเลย อนาคามีก็จะรู้เรื่องของอนาคามีได้หมดเลย แล้วพระอรหันต์นี้รู้ได้ทั้งหมดเลย

อย่างอนาคามีนี้ก็จะรู้ได้ในเรื่องของอนาคามี แต่ก็ยังสงสัยเรื่องของพระอรหันต์นะ แล้วถ้าไปเข้าใจว่าเป็นตัวเองเป็นพระอรหันต์อีกด้วย นี่เพราะหลงเห็นใหม่ อนาคามีที่ไปเข้าใจว่าตัวเองเป็นพระอรหันต์ ก็จะติดอยู่อย่างนั้น นั่นละยังไม่เข้าใจเรื่องของพระอรหันต์แต่ไปเข้าใจว่าใช่ซะ แต่พอมันผ่านไปแล้ว "อ้อ..พระอรหันต์อยู่นั้น แต่เราติดอยู่นี่" เห็นไหม

พอมันผ่านไปได้นะ มรรค ๔ ผล ๔ มันเป็นอันเดียวกัน เว้นไว้แต่ โศดบัน สกิทาคามี อนาคามี ที่มันจะสงสัยในเรื่องของข้างบนขึ้นไปแล้วมันจะพูดผิดหมด ส่วนผู้ที่เข้าไปถึงสถานที่จริงก็จะพูดความเป็นจริงได้ถูกหมดเห็นไหม นี่ละมรรคผลนิพพาน

ผลของการเกิดและการตาย ตายจากกรรมวินัย ตายจากสมมุติบัญญัติ แล้วตายในวิภูฏะ เห็นไหม แล้วแบบนี้คือกิเลสตายจริง กิเลสตายจากหัวใจแล้วมันมีความจริงขึ้นมา มันมีขึ้นมาได้จากพวกเรานะ พวกเราคือนักรบ พวกเราเป็นพระ พวกเรามีสิทธิที่จะเข้าถึงได้ก่อน พวกเรามีโอกาส เพราะพวกเราเป็นพระปฏิบัติเห็นไหม

ผู้ที่ปฏิบัติ ผู้ที่ต่อสู้อยู่ควรจะได้เข้าถึงผลนั้นก่อน ถ้าเข้าถึงผลนั้นก่อนเราจะต้องขวนขวาย ต้องจริงจังของเรา ผู้ที่เขาเป็นฆราวาสเขาก็มาประพฤติปฏิบัติของเขา แต่เวลาของเขาเห็นใหม่ คุณ เขาไป เขามา เขามา เขาไป เพราะความจำเป็นของเขา

แต่เราเป็นพระผู้ไม่มีบ้านไม่มีเรือน มาอยู่วัด อารามิกะ ที่อยู่ของเราคือวัด เราอยู่ใน
สนามรบ เราอยู่ในที่การฆ่ากิเลส เราต้องมีความตั้งใจ เราต้องมีความจงใจ เราถึงจะ
เป็นพระที่สมบูรณ์ เอวัง